

4. Міхеєнко О.І. Загальна теорія здоров'я: навчальний посібник / О.І. Міхеєнко. – Суми: Університетська книга, 2017. – 156 с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО КОНСТРУЮВАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОЇ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Колесник М.О.

Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г.Шевченка
E-mail: marynka-san@i.ua

Розвиток сучасної природничо-наукової картини світу під впливом синергетики поставив вимогу відповідної модифікації філософських основ сучасної науки. Проблеми, які виникли, пов'язані з роз'ясненням нового змісту категорій причинності, простору та часу, частини та цілого, випадковості, необхідності тощо. Найважливіша функція наукової картини світу, як вважається, є систематизація наукових знань. Однак, беручи до уваги світоглядну функцію й функцію формування стилю мислення, варто зауважити певні тенденції змісту, які повинні бути відображеними в основі розкриття фундаментальних, а значить — універсальних засад природничо-наукової картини світу.

В розробці загальної моделі формування універсальної природничонаукової картини світу в освіті нами брались до уваги можливості різних рівнів методології: філософського, загальнонаукового, конкретно-наукового, а також методик досліджень, які дозволяють побачити в різних просторово-часових масштабах досліджувану систему. В сучасний період у всіх науках спостерігається тенденція до інтеграції та синтезу, яка обумовлена посиленою увагою до людини, як об'єкту, предмету і суб'єкту соціогуманітарних досліджень в її системній цілісності [1].

У формуванні картини світу відмічаються наступні основні структурні елементи: виявляється набір (ядро) основних понять, аналіз їх основних властивостей; формулювання вихідних

постулатів; розробка фундаментальних концепцій; поява теоретичних моделей; набуття практичних додатків до цих моделей.

В конструюванні змісту природничої складової наукового пізнання ми спиралися на загальні філософські принципи пізнання [2], але аргументуючи позиції природознавства: **принцип об'єктивності** (природа пізнається, як частина об'єктивної реальності, але безпосередньо і тільки за участю людської свідомості), **принцип конкретності** (жодна з існуючих на сьогодні систем знань не є ні повною, ні узгодженою, але може досягти внутрішньої узгодженості тільки в рамках нової системи за К.Геделем), **принцип історизму** (побудова теоретичних знань про складні об'єкти, які не можна відтворити в експерименті), **принцип практики**, **принцип всебічності розгляду** (міждисциплінарний підхід у розгляді природничонаукової картини світу). Загальнофілософський принцип відображення в основі обґрунтування універсальності природничонаукової картини світу розкриває прогностичний, або передбачувальний характер щодо можливостей розвитку процесів та явищ.

В основу алгоритму формування універсальної природничонаукової картини світу ми покладаємо всезагальні закони природи, які діють за універсальним алгоритмом, оскільки обов'язковою властивістю теорії є її проникнення в сутність явищ, що розглядаються. Маємо побачити їх місце та роль в освітньому процесі зокрема, як основи природовідповідної освіти. Тож пропонуємо універсальний алгоритм формування інтегрованої природничонаукової картини світобудови:

Причинність у вигляді універсального алгоритму дії законів природи, що наділяють все призначенням.

1. Універсалії законів складають **ієрархію різнорівневих систем** як цикли узгоджених за своїм призначенням взаємозв'язків, як сходинки розвитку живого.

2. В ієрархії систем сходинки розвитку представлені у вигляді **рівнів все більшої інтеграції** взаємообумовлених та саморегульованих макро- та мікропроцесів.

3. Універсальність самоорганізації систем життя дозволяє проектувати ментальну архітектуру образу світу, а відтак –

природничо-наукової картини світу.

4. Ментальне моделювання образу світу дає можливість **проектування образу майбутнього**, як тієї зони розвитку, що стратегічно і тактично задає причинність формування нових системоутворень через циклічну еквіфінальність системи життя. Будь-яка освітня система, якщо вона будується за всезагальними законами розвитку природи, має формувати й чітку структуру уявлень та переконань, які лежать в основі ментального образу, а значить — формуванні картини світу.

Спираючись на означені вище загальнометодологічні принципи, ми ведемо розмову про причинно-системний підхід у моделюванні природничо-наукової картини світу [3]. **Причинно-системний підхід** розглядається нами також і як загальнонауковий метод дослідження, який виступає як засіб пізнання багатоякісних цілісних явищ природи та суспільства. Він спрямований на вивчення статичної та динамічної системи, її адаптації в метасистемі, прогнозування її подальшого розвитку.

Зазначені вище загальнонаукові принципи дозволяють врахувати міждисциплінарні зв'язки в контексті соціокультурних та цивілізаційних тенденцій розвитку людства, а також створити комплексний погляд на розвиток педагогічної проблеми або явища, які є продуктом системи відносин, створити умови єдності теорії та практики.

Література

1. *Гершунский Б.С.* Педагогическая прогностика: методология, теория, практика / Б.С. Гершунский. – Харьков: Вища школа, 1986. – 200 с.
2. *Краевский В.В.* Науки об образовании и наука об образовании (методологические проблемы современной педагогики) / В.В.Краевский // Вопросы философии. – 2009. - №3. – С.77-82.
3. *Поляков В.А.* Гносеология релятивизма и теория относительности сознания / В.А. Поляков. – Москва, 1999. – 108с.